

PANDIVERE

TEATRAJA

KUIDAS PÄÄSEDA VÄLISSTURULE?

NSV Liidu osa maailma väliskaubanduslikust käibest moodustab ca 3,5%. Arenevad maades tuleb üle inimese kohta väliskaubanduslikku käivet 5000 dollarit, arangumaa 1000 ja NSV Liidus 700—800 dollarit. Mis on sellise olukorra põhjused? Meie osalmine rahvusvahelises tööjaotuses on äärmiselt nõrk. Kuni 1985. a. oli see vaet et ideoloogiliselt väär. Meid ahistas krooniline tehniline mahajäämus, segab ekspordi orienteerumise toorainete ja meil puudub korralik sisetsem ekspordi stimuleerimiseks. Kui natihanna korjperioodil (30 doll barrel) elamine suhtelises vabuujakuses, siis natihanna oluline langus (8 doll) tõi kaasa uue reaalsuse — valutatat ei jätku õieti millekski. NSV Liit on maailma suurim natiaotaja ja pealegi ühe kallima natia tootja. Kui võtta natia tootmise hinnaks Araabia-maaades tinglikult 1, siis USA-s on see 11, Põhjaameres 25 ja NSVL põhjaosas 30. See tähendab, et meie natia on 30 korda kallim Araabia natias!

Ometigi toimub siiani valututa raiskamine. Põhliks selle olukorra tekitajaks on valututavahendite liigne tsentralseerimine. MIDA SUUREM ON TSENTRALISEERITUS VÄLJUTAVAHENDITE JAOTAMISEL, SEDA MADALAM ON VALUTUTA KASUTAMISE EFEKTIIVSUS. Kujutatakse näidekaks «Kom-munaar», «Salvo» ja Rakvere Lihakombinaat. Minule teadaolevatel andmetel ei hakka ükski neist lugupeetavatest firmadest teenima nii-palju valututat, et kindlustada end varuosadega. Eiu käib tuntud rada — valututa kaubeldakse välja NSV Liidu keskorjantest ja ollakse ühikelt valmis teatama, et muudu poleks vabariik seda valututat nägunit saanud. Eelasi on nii, et üks pool ei tunne valututa kasutamise efektiivsuse üle muurel seepärast, et tema töötlemustele see ei mõju ja teisel pooltel puudub huvi, kuna ei pärita aru ja majanduslikud stiimulid ei toimi.

Meie majanduses üha rohkem toimima hakava isemajandamisega on tekkinud uued probleemid asetused. Välisstruure jõudmised on eesmärgiks seadnud nii viik teerikuna kui ka üksikud ärikesamad firmad. On toimunud mit-meid positiivseid nihkeid — ligi 100-le ettevõttele on antud otsustuslikele õigus välisstruure (ENSV-s «Talleks»), on tekkinud uusi koostöövormid kuni fhisfirmade moodustamini. 1987. a. maist kuni 1988. a. veebruarini on registreeritud NSV Liidus 29 fhisfirmat — pealt 2 Eestis («EKF—Sadola» ja «Eaf—Pina»), Eesti NSV-s moodustati väliskaubanduskoondis «Estimpeks», mis on oluliselt ker-gendanud asjaajamist.

Kuidas siis pääseda välisstruure? See tundub olemas tilmalt raske. Maailmaturg on sunnitud osjale, Turg on kallistanud kaupadest ja teenustest. Läbi ühta on raske. Mõned näited: — tuntud elektroonikafirma IBM garanteerib oma toote parandamise spetsialisti abiga kahe tunni jooksul üle kogu maailma; — Nõukogude traktorid on ühed odavamad maailmaturul, kuid kulutavad nhipalju kütust, et kokkuvõttes on tunduvalt kallimad kui kova alghinnaga tuntud firma garanteeeritud kvaliteediga traktor; — uue «Moskvitši» mudeli omahind on 3600 rubl. Selleks et konkureerida välisstruure, tuleks teda müüa alla 2500 rubla ja tagada service;

— kuna leal rahvuslikul turul on etinõuded, siis keritavad siin lisaraskused. Lada-2106 praegiti Rootsi rahvuslikul turul välja kuue näitaja põhjal — suur natra, halvavad pidurid, ebapiisav komfort jne.

Arvan, et toodud näidetest plisab, et mõista maailmaturu erinevusi meie turust. Seal dik-teerib täielikult osja, meil tootja.

Nilkuna kui meie turu olukord ei muutu osja kasuks, ei ole võimalik saavutada läbimurret maailmaturule.

Hoolimata raskustest on välisstruure pühtide-mline objektiivselt vajalik. Suurt huvi kaupade ostimiseks Nõukogude Liidust tunnevad sajad välisfirmad.

Agrofirma «Pandivere» alustas oma välis-majanduslikku tegevust paberipudul ekspor-diga Soome. 1987. a. hankisime «Estimpeksi» vabendusel firmadele «Tomesto» ja «Forest»

620 tm. paberipudul. 1988. a. on kavas laadida 1110 tm. pudul. Eksporditingimused tunduavad olemas soodsad. Nii näiteks tihumeeter kuuse-pudul maksab 30 nõuk. rubl. (seda on rohkem kui hankida «Eesti Paberitööstusele» ja tekib õigus saada valututat 45% ulatuses. Selle ar-vestuse järgi teenisime 7500 valututarubla. Ent kõik asjad on meil keerulisemad kui hädapä-rast vaja on. Siiani ei ole valututat meie arvele kantud. «Estimpeks» väldab, et puudub MI-nistrite Nõukogu otsus valututakoefitsiendi kindlaimise kohta. Püaanikomitee (osak. ju-b. sm. Sandrak) väldab, et «Estimpeks» lihsait keerutab. Loodame, et asi selgub peagi ja meil tekib õigus osta. Et tekiks mingi ettekujutus võimalustest, siis näiteks metsasaag maksab 200—250. «Fiskars» tõstuk 8000 valutatarubla.

Paraku ei ole ka otsude sooritamine ilma probleemideta. Nõukogude Liidu ja Soome va-hel kehtivad nn. kiirring-suhked. Kogu Soo-mest teentitud valututa tuleb kulutada kaupade ostimiseks Soome firmadelt. Lisatõingimuseks Soome välisuse poolt oma firmadele on ka see, et müttav toode peab vähemalt 80% ulat-tuses olema kodumaine. Teine raskus on suur defitsiit kaubavahetuses Soomega. Nõukogude poole võlasumma kasvab tuntuvalt aasta-saas-talt. Need raskused kaubavahetuses mõjuvad ka meile. Nii ei saa me osta teenitud valututa eest messasaage, kuna Soome neld ei tooda (osta saab alati, kui on vahalt konverteerita-vat valututat).

Ekspordi areng meie firmas loodetavasti jät-kub Ainsatund on nn. EURO-aluste tootmist Lääne-Saasama tarvis. Esimese koorma (30 tm.) loodame laadida k.a. juunis. Kuna maksmine toimub vahalt konverteeritavas va-lutus, tundub see äri olemas meile väga va-ja-lik.

Pakkumist välisfirmadelt meil ostimiseks on mitmeid. Huvipakkuv on Rootsi firmade pak-kumina — nad soovivad osta väga suurtes ko-gustes jõulkruski. Tasu nähtikult — sada jõulipudul, üks saas.

On ka ekspoodilisi pakkumisi — kasitlanud Jordaaniasse, tomakpasiast, keägup Soome, šampoonid Austriasse jne. Ompal poold olemas astunud ühendusse Soo-me firmaga: «Technology Export OY» kasside ja koerte toidu valmistamiseks (firma oleks nõus koheselt ostma 1000—2000 tonni). Aust-ria firmaga «Dragoco» galeega jääkmaha tih-selks kasutamiseks. Kontakt oisime välisstruuredega, kellega koos saaks lahendada looma-de vere ja tema komponentide optimaalse ka-sutamise, vadaku ja endokriinse tooraine ära-kasutamise tänapäeva tehnoloogias järele.

Lisaks firma fhisiele tegevusele on Simuna kolhoos asunud läbiviikimisesse Soome fir-maga õietolmu müügiks.

Lahendamaks olukorda, mis vabariigis on kujunenud lambakasvatuses ja -tõõtllemises, astuti aktiivselt uurima võimalusi lammaste ümberõõtllemise tehase rajamiseks. Kuna NSV Liidus puuduvad terviklikud lahendused, püõr-dusime koostöö sooviga Bulgaaria RV poole, kus lammaste ümberõõtllemisega seotud prob-leemid on võrreldes teiste VMN-i maaedega paremini lahendatud. Kaubanduskoondise «Promimpeks» kutsel viibisid Bulgaarias pea-direktor B. Gavronski ja zootõhnik R. Urjamm. Sõlmiti protokoll edasise koostöö kohta ees-märgega rajada Eestisse lammaste ümberõõtle-mise tehase võimsusega 250 000 lammast aastas. Nähti ette tehno-õkonoomilise põhjenduse väljalõõtlamine bulgaarlaste poolt ja edasise koostöö vormid.

Koostööd firmaga «Promimpeks» jätkame ja vastavalt meie poolt saadetud kätikarutusele loodame kohtuda firma esindajaga k.a. juu-nis-juunis Eestis. Läbiviikimisele tulevad eda-sise koostöö konkreetsed ettepanemised.

Tegevust olemas pühtindud laendada ka muu-de aladele.

Rahvusvaheliste kaubavahetuste ja -turismi arendamiseks loodi vabariigis aktsiaselts «Balt-Service», mis on nn. holding-tüüpi fir-ma. Loomisel on Soome poolt firma «Baltlink Finland», mis koos «Balt-Service»-iga vasta-valt sõlmitud kokkuleppele peaks moodustama Nõukogude—Soome fhisfirma «Baltlink».

(Järg 4. leheküljel)

SÜDASUVI!

Sel päeval oli Vao kolhoosi esimese Peeter Albi kodus ja tegi tööd oma alas. Kui tund-sin huvi, kuidas esimhele sel-lisel ajal punkrust antakse, ti-tles ta, et nii pole üldse õige küsida. «Vaos tehakse korrali-kult tööd. Võib-olla Väike-Maarja taustal paistab ta rajoo-pärase, tegelikult on ta rajoo-mis ühe keskmise.»

Istusin vastremonditud talu-maja suures köögis ja võtsin välja oma ktsismused.

«Ma olen väga selle vastu, kui öeldakse — uus mees tuli amehisse, niitid hakavad asjad liikuma. See ei ole õiglane nee-de suhtes, kes on oma tööd pi-devalt hästi tehud. Inimesel on väga raske endale tunnis-tada, et ta mingi osa oma elust on elanud valetsi. See on ka üks põhjusi, miks meil (late-mas mõttes) ei lähe praegu kõik nii nagu sooviksime.

Arvan, et seda, kas ja kuidas midagi muutu, saab näha mitte vähem kui kolme aasta pärast. Esimese aasta kutub ideede tekkimiseks ja program-mi väljatõõtlamiseks. Teine katsetusteks. Ja kolmandal saab asi tihiseks või kukub läbi.

Tegelikult, kui tihemisek rõ-tuasetuses ühelt tegevussuun-nalt teisele tihise toimub, peab

see minema märkamatuks.

Mil on selline arvamus, et inimene ei peaks tihes asutuses juhtiva kohal töötama üle 5—6 aasta. Tavalliselt on ta selle aja jooksul realiseeritud plaanid, mis tal oiid tihise asuda. Ja kuna tal on siis majandus heal järjel ja seega postitsoon kindel, nõuab suurt pingutust, et veel millegi uuega tegelema hakata. Inimesi, kes seda suu-davad, on väga vähe.»

Kas Tele õhke end Väike-Maarjas ammendanud?

Ei. Ma ei riiõgi endast. Aeg oli liiga tihike.

Kas tahsite Vaosse minna? Killap vist. Kui mulle ette-pauek tehti, mõtlesin järele ja nõustusin. Sundust ei olnud.

Miks Virumaale tulite?

Miks tulin? Tulin siia tagasi. Olen pärit Muugaist. Tulin tihise Väike-Maarjasse, hakkas meel-dima see maa. Kolhoos tegi remondi ja niitid elame siin.

Kas olete majandis juba sra-so elanud? Ei veel. See võtab mul kava aega.

Majandirahvas austas Hans Veermäed. Ja tihitulemused oiid Vao kolhoosis korralikud. On Tell selle poolest raskem end tihise näidata?

Ei. Ma usun, et kergein. Tihise tuleb teha nagu litta.

ESI-
ME-
HHE
VEE-
RUD

